

Pelko julkisessa kaupunkitilassa ja uutisoinnin vaikutus siihen

Julia Koivukangas

790351A

LuK-tutkielma

Maantieteen

tutkimusyksikkö

Oulun Yliopisto

14.05.2020

TIIVISTELMÄ

Tässä kirjallisuuskatsauksessa tarkastelen pelkoa julkisessa kaupunkitilassa ja uutisoinnin vaikutusta siihen. Erilaiset pelot ovat usein julkiseen kaupunkitilaan liitettyjä ilmiöitä. Kaupungit on rakennettu alun perin turvapaikoiksi suojaamaan ulkopuoliselta uhalta, mutta nykyään ne nähdään ennemminkin pelon paikkoina, joissa pelon kohteena ovat toiset ihmiset. Myös tilan ominaisuudet ja ympäristöstä luettavat merkit, kuten graffitit voivat aiheuttaa pelkoa. Ihmisen fyysiset ominaisuudet kuten ikä, etninen tausta ja etenkin sukupuoli vaikuttavat julkisessa tilassa koettuun pelkoon. Esimerkiksi naiset ovat tutkitusti miehiä pelokkaampia. Myös yksilön luonteella ja omilla kokemuksilla on vaikutusta koettuun pelkoon, mutta pääosin pelko on kuitenkin sosiaalisesti tuotettua. Pelko ei aina kuitenkaan ole verrannollista pelon kohteeseen. Esimerkiksi rikoksen pelko on noussut, vaikka rikollisuus todellisuudessa ei ole lisääntynyt.

Uutisoinnin ajatellaan olevan keskeisessä roolissa, kun puhutaan julkiseen kaupunkitilaan liittyvistä peloista. Rikosuutisointi on lisääntynyt saman aikaisesti kasvavan rikoksen pelon kanssa, mutta niistä kumpikaan ei johdu todellisen rikollisuuden kasvusta. Usein aktiivisesti uutisia seuraavat ihmiset ovat muita pelokkaampia, mutta toisaalta muita pelokkaammat ihmiset päätyvät todennäköisemmin lukemaan rikosuutisia. Uutisointi on myös liitetty yhdeksi pelon kulttuurin syntyyn vaikuttavaksi tekijäksi, mutta toisaalta pelon kulttuurin on nähty aiheuttavan rikoksen pelon ja rikosuutisoinnin nousua. Uutisointi ja pelko ovat siis yhteydessä toisiinsa, mutta niiden välinen suhde ei ole täysin yksisuuntaista.

Sisällys

1	Johdanto.....	4
2	Pelko julkisessa kaupunkitilassa	6
2.1	Pelko ja sen sosiaalinen tuottaminen	6
2.2	Pelon kulttuuri ja maantiede	7
2.3	Julkinen kaupunkitila pelon aiheuttajana ja tuottajana	8
2.4	Rikoksen pelko eri ihmisryhmissä	11
2.5	Pelon tilalliset vaikutukset	13
3	Uutisoinnin vaikutus pelon tuottamiseen	14
3.1	Muutos uutisoinnissa	14
3.2	Rikosuutisointi ja väkivalta uutiset.....	15
3.3	Uutisoinnin ja pelon yhteys	16
4	Johtopäätökset	17
5	Lähteet.....	19

1 Johdanto

”...länsimaissa ihmiset elävät tällä hetkellä turvallisemmin kuin koskaan mutta samalla pelkäävät enemmän kuin koskaan” (Koskela 2009a, 71).

Pelosta puhuminen on lisääntynyt 2000-luvulle tultaessa, ja siitä on tullut merkittävä osa arkipäiväistä ja julkista keskustelua. Etenkin rikoksen pelosta on tullut julkisessa kaupunkitilassa ongelma, vaikka tilastojen mukaan rikollisuus ei ole juurikaan lisääntynyt. Pelko ei siis aina ole verrannollinen siihen mitä pelätään ja pelkoa itsessään voidaan pitää suurempana ongelmana kuin sitä, mihin pelko kohdistuu. Tätä kutsutaan pelon kulttuuriksi.

Pelko on usein julkiseen kaupunkitilaan liitetty ilmiö. Ajan kuluessa kaupungit ovat muuttuneet ”turvapaikoista” pelon paikoiksi, joissa pelkoa aiheuttavat tilan ominaisuudet, toiset ihmiset sekä pelon kulttuuri. Myös median tavalla uutisoida rikoksista ja väkivallan teoista uskotaan olevan pelkoa lisäävä vaikutus julkisessa kaupunkitilassa. Pelon lisääntyminen vaikuttaa yksilön tilan käyttöön sillä jotkut ihmisryhmät rajoittavat liikkumistaan julkisessa tilassa pelon vuoksi. Pelolla on myös tilallisia seurauksi ja kaupunkipelolla on usein tapana uusintaa itse itseään. Kun jokin paikka koetaan pelottavaksi ja siellä liikkumista vältetään, siitä tulee entistäkin pelottavampi.

Tarkastelen pelkoa nimenomaan julkisen kaupunkitilan näkökulmasta, sillä erilaiset pelot, kuten rikoksen pelko ovat usein julkiseen kaupunkitilaan liitettyjä ilmiötä, jotka myös vaikuttavat julkisen kaupunkitilan käyttöön. Rajasin yksityisen tilan pois, sillä tämän tutkimuksen tarkoitus on käsitellä pelottavaksi koettuja tiloja. Yksityinen tila sisältää kodin, jota ei yleensä mielletä pelon paikaksi, vaikka rikostilastojen mukaan koti on itse asiassa esimerkiksi naisille julkisia tiloja vaarallisempi paikka (Koskela 2009a, 82-83).

Pelosta on tehty melko laajasti tutkimusta monilla eri tieteenaloilla. Maantiede tuo pelon tutkimukseen näkökulman pelosta tilallisena eli spatiaalisena ilmiönä. Pelon yhteyttä uutisointiin on tutkittu muun muassa yhteiskuntatieteiden aloilla, kuten viestinnässä. Pelkoa tarkasteltaessa herää kuitenkin usein kysymys siitä,

miten uutisointi vaikuttaa pelon kulttuuriin ja sen tuottamiseen julkisessa kaupunkitilassa. Tähän kysymykseen voidaan etsiä vastausta maantieteen keinoin.

Rikosuutisointi on lisääntynyt huomattavasti 1990-luvulta lähtien, ja siitä on tullut sisällöltään tunnepitoisempaa sekä raaempaa. Myös rikoksen pelon on huomattu nousevan samanaikaisesti. Lisääntynyttä rikosuutisointia ja median tapaa uutisoida rikoksista onkin pidetty yhtenä keskeisimpänä julkisessa tilassa koetun pelon aiheuttajana. Tässä kirjallisuuskatsauksessa tarkastelen, onko uutisoinnilla ja julkisessa kaupunkitilassa koetulla pelolla yhteyttä.

Tarkastelen kandidaatintutkielmassani aiheittani kulttuurimaantieteellisestä näkökulmasta kahden tutkimuskysymyksen kautta: 1. Miten pelko ilmenee julkisessa kaupunkitilassa? ja 2. Miten uutisointi vaikuttaa pelon tuottamiseen julkisessa kaupunkitilassa? Olen jakanut tutkielmani tutkimuskysymysten mukaan kahteen osioon. Ensimmäisessä osioissa tarkastelen mitä pelko on, miksi siitä on tullut keskeinen ilmiö julkisessa kaupunkitilassa ja miten se ilmenee siellä. Toisessa osioissa tarkastelen uutisoinnissa tapahtuneen muutoksen ja rikosuutisoinnin kautta, onko julkisessa kaupunkitilassa koetulla pelolla ja uutisoinnilla yhteyttä toisiinsa ja miten se ilmenee.

Tutkimusaiheeseeni liittyvää aikaisempaa tutkimusta on tehty melko laajasti. Frank Furedi on tehnyt laajasti tutkimusta pelosta ja pelon kulttuurista. Rachel Pain on tutkinut, miten pelko ilmenee erilaisissa ihmisryhmissä ja miten se vaikuttaa heihin. Kaupunkitilaa ja sen julkisuutta on käsitelty Ridellin, Kymäläisen ja Nyysösen teoksessa *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa*. Mirka Smolej on tutkinut pelon ja uutisoinnin yhteyttä. Hille Koslela on käsitellyt kaikkia edellä mainittuja aiheita monipuolisesti teoksessaan *Pelkokierre*.

Pelko julkisessa tilassa ja uutisoinnin vaikutus siihen on hyvin ajankohtainen aihe vallitsevan koronatilanteen vuoksi. Koronatilanne on selvästikin lisännyt pelkoa ja julkisen tilan käytössä on tapahtunut muutoksia. Sen lisäksi, että osa välttää kokonaan julkisessa tilassa liikkumista, ketä tahansa vastaan tulijaa on ruvettu pitämään uhkana sekä ihmisten käyttäytymistä on alettu tarkkailemaan ja arvostelemaan. Esimerkiksi julkisessa tilassa aivastaminen aiheuttaa ihmisissä selvästikin paheksuntaa ja pelkoa. Koronan myötä on myös uutisoitu paljon kuolemien määrästä ja taudin leviämisestä, millä voi myös osaltaan olla pelkoa lisäävä vaikutus. Tässä kirjallisuuskatsauksessa en kuitenkaan käsittele koronaepidemia tämän enempää,

sillä aihe on niin uusi, ettei siitä löydy vielä aiheeseeni liittyvää tieteellistä tietoa. Koronaepidemia on kuitenkin hyvä näkökulma tarkastella aiheitani.

2 Pelko julkisessa kaupunkitilassa

2.1 Pelko ja sen sosiaalinen tuottaminen

Pelko on tunne, jossa yhdistyy kolme näkökulmaa: yksilöllisyys, sosiaalisuus ja tilallisuus. Se on yksilötasolla henkilökohtainen tunne, mutta se heijastuu sosiaalisista vuorovaikutuksista. Pelkoon liittyy aina ”pelkääjä” eli pelon tuntija ja ”pelätty” eli se, jota pelätään. Pelättyä voidaan pitää pelkääjän näkökulmasta pelon syynä tai aiheuttajana eli uhkana. Pelon perimmäinen tarkoitus on siis reagoida tunnistettavaan uhkaan (Ahmed 2003, 192). Pelko vaikuttaa myös yksilön sosiaalisiin suhteisiin ja käytökseen. Pelolla on lähes aina tilallisia seurauksia, jotka vaikuttavat yksilön tilan käyttöön, esimerkiksi naiset saattavat rajoittaa julkisessa tilassa liikkumistaan pelon vuoksi. (Koskela 2009b, 389).

Pelon voimakkuus ei kuitenkaan aina ole verrannollinen pelon kohteeseen. Pelko ja siitä puhuminen ovat lisääntyneet huomattavasti 2000-luvulle tultaessa, ja niistä on tullut osa arkipäivää (Furedi 2007, 1-3). Tätä ennen pelon kohteeksi määritettiin jokin uhka kuten sairaudet tai kuolema, mutta nykyään pelon tunnetta voidaan pitää jopa suurempana ongelmana kuin, sitä mihin pelko kohdistuu. Esimerkiksi rikoksen pelosta on tullut suurempi ongelma kuin itse rikollisuudesta. Nykyään pelko kohdistuu siihen, että jotain ikävää saattaa tapahtua, kun taas ennen se oli todelliseen uhkaan reagoimista (Furedi 2007, 4-5). Barry Glassner ja Frank Furedi ovatkin todenneet, että länsimaiset ihmiset elävät nyt turvallisemmin kuin koskaan, mutta siitä huolimatta pelkäävät enemmän kuin koskaan (Koskela 2009a, 71). Pelon lisääntyminen arjessa näkyy turvalaitteiden ja turvajärjestelmien lisääntymisessä, julkisen tilan valvonnassa sekä median uutisoinnissa vaarallisista asioista, kuten terveystriskeistä tai rikollisuudesta. Pelon määrän kasvua ei kuitenkaan voida mitata. Furedin mukaan yksi pelkoa tuottavista tekijöistä on pelon kulttuuri itsessään (Furedi 2007, 4).

Siitä huolimatta, että pelko on henkilökohtainen tunne, se on pääosin sosiaalisesti tuotettua, jolloin sen merkitys ulottuu henkilökohtaisia kokemuksia laajemmalle (Furedi 2007, 2-3). Pelon sosiaalinen tuottaminen ei siis tapahdu yksilön omien kokemusten kautta, vaan muiden kokemusten kautta (Koskela 2009b, 389). Esimerkiksi kaupungissa liikkumisen kokeminen vaaralliseksi johtuu vanhemmilta jo lapsena saaduista varoituksista, turvallisuuskasvatuksesta, median tavasta uutisoida rikoksista, sekä jokapäiväisestä kommunikaatiosta, johon liittyy varoittelua vaarallisista paikoista (Koskela 2009a, 33-37).

Medialla on keskeinen rooli pelon sosiaalisessa tuottamisessa. Raat rikosuutiset, skandaalinhakuiset uutiset sekä median tapa uutisoida aiheuttavat turvattomuuden tunnetta. Toisin kuin media antaa ymmärtää, riski joutua julkisessa kaupunkitilassa rikoksen kohteeksi on rikostilastojen mukaan melko pieni (Koskela 2009a, 37-38).

2.2 Pelon kulttuuri ja maantiede

Pelon maantiede tieteellisenä käsitteenä on tullut Suomessa tunnetuksi 1990-luvun alussa. Pelon maantieteellä tarkoitetaan ihmisten kokemaa väkivallan pelkoa julkisessa tilassa, ja miten, missä ja milloin pelko vaikuttaa ihmisten liikkumiseen tilassa. Tätä ennen pelon maantiede on ollut Suomessa tuntematon käsite, mikä kertoo siitä, etteivät väkivallan pelko ja turvattomuuden tunne ole olleet merkittäviä ongelmia Suomessa (Koskela 2009a, 65-66). Pelon maantiede voidaan selittää ikään kuin päänsisäisenä karttana, johon on merkitty pelon paikat. Sen avulla pelottavaksi koetut paikat voidaan kiertää tai niissä liikkumista voidaan rajoittaa joko kokonaan tai tiettyinä aikoina, kuten yöllä (England & Simon 2010, 202-204).

Myös pelon kulttuuri nousi esiin uutena terminä 1990-luvulla, kun löydettiin selkeä yhteys pelon ja kulttuurin väliltä ja huomattiin, että kyseisellä ilmiöllä on vaikutusta julkiseen elämään (Furedi 2018, 1-2). Pelon kulttuurilla tarkoitetaan sitä, että jotain uhkaa pidetään todellisena, vaikka se ei riipu mistään ongelmasta (Kivivuori 2002, 2-3). Pelon kulttuuri on syntynyt lisääntyneen turvallisuuden oloissa, mutta siitä huolimatta pelosta on tullut merkittävä osa arkipäivää (Puikkonen ym. 2018, 48). Pelon kulttuurin myötä pelko politisoitui ja keskeinen kysymys ei ollut enää tulisiko meidän

pelätä, vaan ketä tai mitä tulisi pelätä (Furedi 2018, 1-2). Huolimatta siitä, että pelon kulttuuri lisääntyi 1990-luvulla, ei voida väittää, että ihmiset pelkäävät enemmän kuin ennen. Pelkoa on tunteena vaikea mitata ja se ilmenee yksilöissä eri tavoin. Se on myös jatkuvassa muutoksessa (Furedi 2018, 8-10).

Puhuttaessa pelon kulttuurista herää usein kysymys, millainen rooli medialla on pelon tuottamisessa. Furedin (2018) mukaan median tapa uutisoida rikoksista ja ihmisten nousevien pelkojen syy eivät ole suorassa yhteydessä toisiinsa, vaan niitä molempia aiheuttaa sama tekijä eli pelon kulttuuri.

Suomessa pelon kulttuurin lähtökotana voidaan pitää 1990-luvulla tapahtunutta lamaa ja Neuvostoliiton hajoamista. Laman seurauksena vallitseva epävarmuus lisääntyi ja työmarkkinoiden huononemisen myötä huono-osaisuus tuli osaksi hyvinvointivaltioita. Rikollisuuden pelko nousi, vaikka laman aikana rikollisuus itse asiassa laski (Koskela 2009a, 65-70). Laman aiheuttama työttömyys voidaan nähdä yhtenä rikoksen pelkoa aiheuttavana tekijänä, sillä ihmiset liittävät taloudellisen epävarmuuden aiheuttaman pelon ja ahdistuksen usein muihin ilmiöihin (Smolej 2006, 220-221). Neuvostoliiton hajoamisen ajateltiin tuovan itärikollisuutta ja myös idästä Helsinkiin saapuneen prostituution ajateltiin lisäävän rikollisuutta, sillä siihen liitettiin vahvasti huumeet. Ajatus väkivallan määrän noususta johtui myös suomalaisista, sillä nuorison alkoholin käytöstä tuli yleinen ilmiö julkisissa tiloissa ja rasistinen uutisointi lisääntyi. Myös medialla oli vahva rooli 1990-luvulla pelon tuottamisessa, sillä kansainväliset uutiset, kuten uutiset terrori-iskuista, tulivat lähemmäksi arkea kuin aikaisemmin (Koskela 2009a, 65-70).

2.3 Julkinen kaupunkitila pelon aiheuttajana ja tuottajana

Luonnontieteissä tila on ymmärretty absoluuttiseksi ja itsellisesti virittyneeksi avaruudelliseksi tilaksi (säiliöksi), jossa kaikki asiat tapahtuvat (Elden 2009, 262-267). Tilasta tulee osa yksilön kokemusmaailmaa, kun hänen omat kokemuksensa ja toimintansa liittävät hänet tilaan, jossa hän elää. Kun tila saa merkityksen, siitä tulee paikka, ja paikasta tulee osa yksilöä, kun hän tuntee kuuluvansa paikkaan (Haarni ym. 1997, 16-17). Tilan voidaan ajatella olevan jatkuvassa liikkeessä, mutta paikka mielletään usein pysyväksi rakenteeksi (Creswell 2009, 8). Maantieteessä paikalla

tarkoitetaan tilaa, johon liitetään merkityksiä elämismaailmasta. Elämismaailmalla tarkoitetaan aistein havaittua ympäristöä sekä kaikkea tuttua ja arkipäiväistä, jonka kautta abstraktista tilasta tulee subjektiivinen paikka (Haarni ym. 1997, 16-17).

Paikat mielletään usein turvallisiksi, mutta on olemassa myös pelon paikkoja. Vaikka paikat ovat pysyviä rakenteita, niiden luonne muuttuu kokijan mielialojen muuttuessa. Relatiivisessa tilassa paikka ja objektit määrittelevät tilan antaen sille geometrisen rakenteen. Tilat eivät kuitenkaan ole vain ihmisten ympärillään havaitsemia geometrisia muotoja, vaan ihmiset pyrkivät tekemään niistä konkreettisia tiloja ja suuressa mittakaavassa, suunniteltuja kaupunkeja (Tuan 2018, 17).

Kaupunkitilalla on keskeinen rooli keskusteltaessa pelosta, sillä erilaiset pelot, kuten rikoksen pelko ja väkivallan pelko ovat usein kaupunkitilaan liitettyjä ilmiöitä, jotka myös vaikuttavat kaupunkitilan käyttöön (Koskela 2009b, 399). Alun perin kaupungit on rakennettu eräänlaisiksi turvasaarekkeiksi suojaamaan ulkopuoliselta uhalta, mutta nykyään kaupungeista itsestään on tullut pelon paikkoja. Pelon kohteena ei enää ole ulkopuolelta, luonnosta, tuleva uhka, vaan pelon kohteeksi ovat nousseet pääasiassa toiset ihmiset (Koskela 2003, 8). Myös tila ja sen ominaisuudet itsessään voivat aiheuttaa pelkoa (Koskela 2009a, 79).

Kaupunkimaisilla julkisilla tiloilla on keskeinen rooli nykyisessä urbaanissa elämässä, sillä ne ovat taloudellisen, sosiaalisen ja poliittisen toiminnan keskeisimpiä tapahtumapaikkoja (Collins & Shantz 2009, 517-522). Kaupunkitila voidaan jakaa sen avoimuuden ja hallintosuhteiden perusteella julkiseen-, puolijulkiseen-, ja yksityiseen tilaan (Ridell ym. 2009, 8-13). Tässä tutkielmassa käsittelen kuitenkin näistä vain julkista tilaa, sillä kuten jo mainitsin, pelko on usein julkiseen kaupunkitilaan liitetty ilmiö.

Yleisesti julkinen tila käsitetään kiinteistöksi tai maa-alaksi, joka on avoin julkiseen käyttöön (Collins & Shantz 2009, 517-522). Julkinen tila voidaan siis määrittää avoimeksi tilaksi, jonne kaikilla on vapaa pääsy huolimatta taloudellisesta tai sosiaalisesta tilanteesta. Julkisesta tilasta voidaan puhua kohtauspaikkana, jossa tuntemattomilla ihmisillä on mahdollisuus olla tekemisissä keskenään (Ridell ym. 2009, 7-12). Maantieteellisissä tutkimuksissa julkinen tila ymmärretään sosiaalisena, fyysisenä ja vallankäytön tilana tai hallinnollisena tilana (Kymäläinen 2009, 93:

Koskela 2009a, 79-80). Näillä julkisen tilan ominaisuuksilla on havaittu olevan pelkoa aiheuttavia piirteitä (Koskela 2009a, 79).

Julkisen tilan sosiaaliset ominaisuudet kuvaavat ihmisten välistä vuorovaikutusta tilassa. Sosiaalisen tilakäsityksen mukaan julkisen tilan luonne muuttuu, jos tilojen käyttötarkoitus muuttuu eli julkinen tila ei ole pysyvä, muuttumaton rakenne (Ridell ym. 2009, 9-10). Tutkittaessa sosiaaliseen tilaan liittyviä pelkoja keskeisenä käsittelyn kohteena on, miten tilan sosiaaliset vuorovaikutukset tai niiden puute aiheuttavat pelkoa. Sosiaaliset tilat voidaan jaotella tyhjiin tai kansoitettuihin tiloihin. Sosiaalisesti tyhjiä tiloja voivat olla esimerkiksi metsät ja ulkoilualueet, joissa ei liiku paljon ihmisiä. Tällaiset tilat toimivat pelon tuottajina, sillä jotain pahaa sattuesssa apua ei ole lähellä. Kansoitetussa tilassa sen sijaan liikkuu paljon ihmisiä, ja pelkoa aiheuttavatkin toiset ihmiset sekä heidän käytöksensä (Koskela 2009a, 78-84).

Fyysiset ominaisuudet kuvaavat julkisen tilan rakennetta, jonne tietyt toiminnot ja ihmiset sijoittuvat (Ridell ym. 2009, 9-12). Fyysisessä tilassa tarkastelukohteena ovat tilan rakenteet, ja niiden aiheuttama pelko. Fyysinen tila voidaan jakaa avoimiin ja suljettuihin tiloihin. Avoimia tiloja ovat esimerkiksi puistot, aukiot ja joutomaa-alueet. Tällaiset tilat voivat tuottaa pelkoa tyhjyytensä vuoksi. Suljetut tilat sen sijaan aiheuttavat pelkoa huonon pakenemismahdollisuuden ja niukan valaistuksen vuoksi. Tyypillisiä pelottavaksi koettuja suljettuja tiloja ovat muun muassa alikulkutunnelit, parkkihallit ja sillat (Koskela 2009a, 78-84).

Tilan hallintasuhteet käsittelevät tilan julkisuutta. Tila voidaan hallinnollisesti jakaa julkiseen, puolijulkiseen ja yksityiseen tilaan. Hallinnollinen tila ei ole riippuvainen tilan sosiaalisista ja fyysisistä ulottuvuuksista. Julkisia pelon paikkoja ovat esimerkiksi ostoskeskukset ja liikennevälineet. Myös yksityiset ravintolat voidaan nähdä julkisina tiloina niiden avoimuuden vuoksi. Niissä pelkoa aiheuttaa alkoholin käyttö ja järjestyshäiriöt. Myös paikan huono maine, joka voi johtua paikan historiasta, mediasta tai erilaisista sosiaalisista vuorovaikutuksista, aiheuttaa pelkoa (Koskela 2009a, 79-80). Vallankäytön tilana julkinen tila toimii paikkana mielenosoituksille, rikollisuudelle ja muille yhteiskuntaa uhkaaville tekijöille (Kymäläinen 2009, 93). Medialla on merkittävä rooli paikkojen pelottavaksi kokemisessa, sillä se tuo paikkoihin liittyvät negatiiviset asiat kaikkien tietoisuuteen (Koskela 2009a, 79-80).

Julkiset tilat voivat olla hyvin erilaisia keskenään riippuen tilan omistuksesta ja käyttötarkoituksista. Tiloissa liikkumiselle ja oleskelulle on asetettu erilaisia sääntöjä ja normeja, joiden merkitykseen havahdutaan yleensä vasta kun joku tavalla tai toisella rikkoo niitä. Julkisille tiloille tyypillistä on myös valvonta, esimerkiksi kameroiden tai vartijoiden toimesta (Ridell ym. 2009. 7-8). Sen lisäksi, että julkisen tilan ominaisuudet itsessään aiheuttavat pelkoa, ne voivat myös tuottaa sitä. Julkisessa kaupunkitilassa ihmiset ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja myös media nostaa tiettyjä aiheita esiin. Sosiaalisessa tilassa vuorovaikutuksen kautta syntyvä pelon kulttuuri tuottaa aiheettomiakin pelkoja ihmisten keskuudessa. (Furedi 2007,4: Koskela 2009, 65-79).

Tilan ominaisuuksien lisäksi pelkoa julkisessa kaupunkitilassa aiheuttaa ympäristöstä tulkittavat merkit. Se, mikä koetaan vaaranmerkeiksi, riippuu ihmisestä itsestään ja hänen fyysisistä ominaisuuksistaan kuten iästä ja sukupuolesta. Nämä pelkoa aiheuttavat vaaranmerkit voivat olla fyysisiä, kuten graffiti tai rikkinäinen auto tai sosiaalisia kuten häiritsevää käytöstä, nuorisoa tai vaikkapa poliisi. Tällaiset merkit liitetään usein rikollisuuteen. Kaupungilla liikkumiseen tarvitaankin ”katuälykkyyttä”, että osataan tulkita näitä ympäristön merkkejä (Mesch 2000, 48-50: Koskela 2009a, 31).

2.4 Rikoksen pelko eri ihmisryhmissä

Pelon kokemiseen tarvitaan aina jokin ”toinen”, jokin mahdollisesti vaarallinen, johon pelko kohdistuu. Ilman toisia ei olisi syytä pelätä. Tätä ”toisten” pelkoa julkisessa kaupunkitilassa luovat ennakkoluulot ja viha (Koskela 2009b, 390). Eri ihmiset ja ihmisryhmät pelkäävät eri asioita eri tavoin (Koskela 2003,10). Kaupunkitilassa koetun väkivallan pelon voidaan ajatella olevan yhteydessä sosiaaliseen identiteettiin, kuten ikään, sukupuoleen tai ihonväriin. Sosiaalinen identiteetti ja rikoksen pelko nähdään usein kaksijakoisena tai mustavalkoisena. Tämä näkyy jonkin verran lehtien alaotsikoissa, joissa nuoriso kuvataan uhkana tai uhattuna, värilliset rikollisina tai uhreina ja miehet pelottomina sekä pelottavina kun taas naiset pelokkaina ja passiivisina (Pain 2001:889). Rikoksen pelkoa tarkastellessa on tärkeä huomioida, että rikoksen pelko on rikollisuudesta ja rikoksen uhriksi joutumisen riskistä erillinen ilmiö (Mesch 2000, 47-48).

Sukupuolella on havaittu olevan suurin vaikutus rikoksen pelkoon (Callanan & Rosenberger 2015, 324). Lukuisissa rikoksen pelkoa koskevissa tutkimuksissa on havaittu, että naiset ovat miehiä pelokkaampia, vaikka miehillä on suurempi todennäköisyys joutua rikoksen uhriksi (Pain 2001, 903). Mahdollinen syy tähän naisten pelon paradoksiin on, että naiset kokevat itsensä fyysisesti haavoittuviksi ja puolustuskyvyttömiksi joutuessaan miehen hyökkäyksen kohteeksi. Vaikka miehet ovatkin todennäköisemmin rikoksen uhreja, naiset ovat todennäköisemmin seksuaalisen väkivallan uhreja (Callanan & Rosenberger 2015, 322-324). Naisten suurin pelko onkin joutua seksuaalisen väkivallan tai häirinnän kohteeksi (Pain 2001, 903). Naisten pelko kohdistuu siis miehiin (Stanko 1995, 46). Seksuaalisen väkivallan pelkoa julkisessa tilassa ylläpitävät tiedotusvälineet, omakohtaiset kokemukset ja muiden varoitukset (Pain 2000, 374).

Miehillä on suurempi todennäköisyys joutua väkivallan kohteeksi julkisessa tilassa kuin naisella. Silti miehet ilmoittavat tutkimuksissa pelkäävänsä huomattavasti naisia vähemmän. Tämä voi johtua miesten haluttomuudesta myöntää pelkojaan, sillä se voisi olla miehisyttä haavoittavaa. Laadullisissa tutkimuksissa on kuitenkin saatu selville, että joillakin miehillä pelon vaikutukset voivat olla yhtä suuria kuin naisillakin ja on havaittu, että sukupuolten väliset erot rikoksen pelossa tasoittuvat iän myötä, sillä ikääntyessä miesten pelko ja fyysinen haavoittuvuus kasvaa (Pain 2001, 903-906; Callanan & Rosenberger 2015, 322).

Maantieteilijöiden tekemät tutkimukset ovat osoittaneet, että lasten julkisen tilan käyttö on vähentynyt huomattavasti vuodesta 2006 lähtien (Pain 2000, 376-377). Vanhempien suurimpia lapsia koskevia huolenaiheita liittyen julkisessa tilassa liikkumiseen ovat liikenteen aiheuttamat vaarat ja toiset ihmiset. Esimerkiksi lapsiin kohdistuvasta hyväksikäytöstä ollaan huolissaan. Tästä syystä vanhemmat rajoittavat lasten julkisessa tilassa liikkumista ja nykypäivän lapilla onkin huomattavasti rajoittuneemmat liikkumisvapaudet kuin aiemmilla sukupolvilla (Pain 2000, 376-377; Jääskeläinen 2003, 58-63). Onkin herännyt huoli, että kontrollin kasvaessa liikaa lapset menettävät oikeutensa olla lapsia. Julkisen kaupunkitilan kasvaessa myös pelko toisia ihmisiä kohtaan kasvaa. Vanhemmat ja lapset pelkäävät toisten ihmisten satuttavan lasta, vaikka tutkimusten mukaan lapsiin kohdistunut väkivalta julkisessa tilassa ei ole lisääntynyt. Myös sukupuolten välillä on eroja. Tyttöjen liikkumista julkisessa

kaupunkitilassa rajoitetaan huomattavasti enemmän kuin poikien liikkumista (Jääskeläinen 2003, 58-63).

Rikostutkimukset ovat osoittaneet, että vanhemmat ihmiset pelkäävät enemmän rikoksen uhriksi joutumista kuin nuoret, vaikka nuorten todennäköisyys joutua rikoksen kohteeksi on huomattavasti suurempi. Nuoret ovat paljon näkyvillä julkisissa tiloissa, joten he aiheuttava pelkoa dominoivalla käytöksellään. Vanhukset pelkäävät yleensä nuoria ja nuoret pelkäävät toisia nuoria ja nuorisoryhmiä. Sen sijaan, että nuoret pelon vuoksi vähentäisivät julkisen tilan käyttöä, kuten vanhukset tekevät, he mieluummin liikkuvat ryhmissä. Tämä kuitenkin aiheuttaa lisää pelkoa muissa (Pain 2001: 907-910).

Ihonvärillä ja etnisyydellä on suuri merkitys kaupunkitilassa koettuihin rikospelkoihin. Tutkimusten mukaan valkoisten ihmisten pelot kohdistuvat usein muihin etnisiin ryhmiin. Etnisten ryhmien yhdistäminen rikollisuuteen johtuu pääosin tiedotusvälineiden antamasta kuvasta. Länsimaiset tutkimukset osoittavat, että etnisillä ryhmillä on suurempi todennäköisyys joutua väkivallan kohteeksi. Monet tutkimukset osoittavat, että värilliset ihmiset kokevat myös suurempaa rikoksenpelkoa kuin valkoiset ihmiset. Värilliset naiset kokevat myös huomattavasti suurempaa raiskauksen pelkoa kuin valkoiset naiset (Pain 2001, 906-907).

2.5 Pelon tilalliset vaikutukset

Pelolla on aina tilallisia seurauksia. Julkisessa kaupunkitilassa koetulla pelolla on usein tapana uusintaa itse itseään. Kun jokin paikka koetaan pelottavaksi ja siellä liikkumista rajoitetaan, siitä tulee entistä pelottavampi (Koskela 2003, 10). Julkisen kaupunkitilan pelko myös rajoittaa joidenkin ihmisryhmien, kuten naisten, vanhusten ja lasten, julkisen tilan käyttöä (Pain 2000, 374-377). Tämä voi johtaa tilasta syrjäytymiseen (England & Simon 2010, 202-204). Naiset välttävät etenkin yöaikaan kaupungissa liikkumista. Myös tämä toimii pelon uusintajana, sillä mitä vähemmän naisia liikkuu kaupungilla tietyissä paikoissa, sitä uhkaavampia niistä tulee naisille. Kun naiset välttävät tietyissä paikoissa liikkumista, niin miehiä liikkuu niissä enemmän suhteessa naisiin. Naisten pelko kohdistuu nimenomaan miehiin, joten tilan voidaan ajatella olevan maskulinisoinnin prosessissa (Koskela 2009a, 43).

Pelosta ja turvallistamisesta on tullut keskeisimpiä kaupunkisuunnitteluun vaikuttavia tekijöitä. Tämän seurauksena turvallisuutta pyritään edistämään kontrolloimalla tilaa. Tilan kontrollissa joiltain ihmisryhmiltä, joiden käyttäytyminen ja elämäntavat poikkeavat ”normaalista”, estetään pääsy julkiseen tilaan (Koskela 2009a, 41). Myös kameravalvonnalla pyritään edistämään turvallisuutta, mutta sen on ajateltu vähentävän sosiaalista kanssakäymistä julkisessa tilassa. Ihmiset joutuvat miettimään omaa käytöstään kameravalvonnan vuoksi, jotta eivät herättäisi huomiota ja vaikuttaisivat mahdollisimman ”normaaleilta” (Koskela 2009a, 19).

3 Uutisoinnin vaikutus pelon tuottamiseen

3.1 Muutos uutisoinnissa

Journalismin muutoksen seurauksena myös uutisointi on muuttunut. Journalismin alkuperäinen yhteiskunnallinen tehtävä on ollut kerätä tietoa, joka pohjautuu kriittisyyteen ja rationalismiin. Uutisista haluttiin tehdä mahdollisimman informatiivisia ja objektiivisia, eli tunneilmaisuja ja henkilökohtaisia näkemyksiä tuli välttää.

Tunteista on kuitenkin tullut osa uutisointia 1990-luvulta lähtien ja nykyään tunteita voidaan pitää jopa uutisoinnin lähtökohtana. Nykyään onnettomuus tilanteissa omaisten ja sivullisten tunteiden kuvaaminen on merkittävässä roolissa (Pantti 2011, 198). Tunteita voidaan tuoda uutisointiin esimerkiksi juuri uhrihaastattelujen tai lähikuvien ja musiikin keinoin (Furedi 2007, 3-4). Myös uutisten sisältö on muuttunut tunnepitoisemmaksi, kun onnettomuus ja rikos uutiset ovat lisääntyneet (Pantti 2011, 193-206). Uutisoinnista on tullut faktojen välittämisen sijaan viihdettä ja tarinankerrontaa (Puikkonen ym. 2018, 49).

Tunnepitoisen uutisoinnin, jossa kuvataan ihmisten henkilökohtaisia kokemuksia ja tunteita on nähty kiinnostavan yleisöä enemmän, kuin toimittajan selostus tapahtumista. Tavallisten ihmisten tunteiden ja mielipiteiden kuvaaminen tuo uutisten tapahtumat lähemmäksi yleisöä. Tunnepitoisella uutisoinnilla pyritään vahvistamaan yhteiskunnallista järjestystä ja kiinnittämään ihmisiä yhteisöön sekä lisäämään ymmärrystä (Pantti 2011, 193-199, 205). Tunteiden tuominen uutisointiin

myös herättävät tunteita ja lisää pelkoa, sillä yleisön haastattelut heidän omista kokemuksistaan ja peloistaan kääntää yksityiset pelot julkisiksi peloiksi (Furedi 2007, 3-4).

3.2 Rikosuutisointi ja väkivalta uutiset

Myös rikos- ja väkivaltauutisoinnissa on tapahtunut muutos aikaisempaan. On huomattu, että muutokset tekevät rikosuutisoinnista mielenkiintoisempaa, jolloin uutisten tuottajat hyötyvät kaupallisesti. Myös rikosuutisoinnissa tunteet on nostettu keskeiseen rooliin ja uutiset on pyritty muotoilemaan niin, että ne kytkevät uutisten seuraajat mukaan tapaukseen. Esimerkiksi katuturvallisuudesta ja ihmiskehon koskemattomuudesta uutisoidaan paljon, sillä ne ovat lähellä jokaisen ihmisen kokemusmaailmaa (Mäkipää & Möro 2011, 207-208, 218-219).

Monissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että tiedotusvälineiden uutisoimat rikokset ja uutisoinnin antama käsitys väkivaltarikosten määrästä eivät ole aina suhteessa todelliseen rikollisuuteen. Uutisointi keskittyy pääasiassa henkirikoksiin ja antaa vähemmän arvoa muun tyyppiselle rikollisuudelle, kuten omaisuusrikoksille. Rikosuutisointi on monina historiallisina ajanjaksoina lisääntynyt, vaikka todellinen rikollisuuden määrä on pysynyt samana kuin ennen (Smolej ym. 2018, 211). Suomessa väkivalta uutiset lisääntyivät huomattavasti vuosina 1980-1997 ja henkirikos uutiset 2000-luvulle tultaessa, vaikka kummassakaan ei todellisuudessa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia (Smolej ym. 2006: Mäkipää & Möro 2011, 207).

Nykyään väkivalta näkyy lähes päivittäin uutisissa. Suomessa vuosina 2008-2010 turvallisuuden aihepiiriin (rikokset, onnettomuudet ja maanpuolustus) kuuluvista uutisista noin 10 prosenttia oli väkivaltauutisia. Sen lisäksi, että väkivaltauutisten määrä on lisääntynyt, ne ovat myös muuttuneet sisällöltään raaemmiksi. Yleisimpiä väkivaltaan liittyviä aiheita ovat muun muassa kuolemaan johtaneet väkivallan teot, pahoinpitelyt, ampumiset sekä puukotukset. Niissä myös kuvaillaan entistä yksityiskohtaisemmin väkivallan teot ja niissä käytetyt välineet (Puikkonen ym. 2018, 47).

3.3 Uutisoinnin ja pelon yhteys

Useissa akateemisissa tutkimuksissa on väitetty, että tiedotusvälineet ovat keskeisessä roolissa puhuttaessa pelon, etenkin rikoksen pelon, lisääntymisestä (Hollis ym. 2017, 49). Rikosuutisoinnin lisääntymisen myötä ihmiset eivät enää kiinnitä huomioita rikostilastoihin, vaan tiedotusvälineiden antamasta kuvasta rikollisuudesta tulee totta (Smolej ym. 2018).

Ihmisten pelot ovat nousseet samanaikaisesti rikosuutisoinnin lisääntyessä (Puikkonen 2018, 48). Kummankaan lisääntyminen ei johdu lisääntyneestä rikollisuudesta, joten on kriminologisesti uskottavaa väittää, että pelon ja uutisoinnin välillä on yhteys (Kivivuori ym. 2002, 47). Uutisoinnin on havaittu lisäävän rikoksen pelkoa, mutta toisaalta entuudestaan pelokkaat ihmiset tai rikoksen uhreiksi joutuneet hakeutuvat todennäköisemmin lukemaan rikosuutisia. Rikosuutisoinnin ja rikoksenpelon välinen yhteys on siis osin kaksisuuntaista (Smolej ym. 2006, 220-221). Myös pelon kulttuurin ja lisääntyneen rikos- ja väkivaltautisoinnin välillä on kaksisuuntainen yhteys. Rikos- ja väkivalta uutisointi on saattanut vaikuttaa pelon kulttuurin muodostumiseen, mutta toisaalta noussut rikoksen pelko ja lisääntynyt rikosuutisointi saattavat johtua pelon kulttuurista (Puikkonen ym. 2018, 48; Kivivuori ym. 2002, 3).

Tutkimusten mukaan ihmiset, jotka seuraavat aktiivisesti uutisia on muita pelokkaimpia. Tämä koskee molempia sukupuolia, mutta enemmän naisia (Smolej ym. 2006, 215-216, 220-221). Uutisoinnin suurempi vaikutus naisten pelkoon johtuu mahdollisesti siitä, että naisia kuvataan useimmin uhreina ja miehiä rikoksen tekijöinä, vaikka miehet joutuvat huomattavasti useammin rikoksen kohteiksi. Myös naisten samankaltaisuus uutisissa kuvatun seksuaalisrikoksen uhriksi joutuneen kanssa lisää naisten rikoksen pelkoa. Jos esimerkiksi uutisoidaan aivan ”tavallisesta” naisesta, joka on joutunut seksuaalisen väkivallan kohteeksi, niin uutisia seuraavat naiset voivat samaistua tilanteeseen ja ajatella, että tuo olisin voinut olla minä (Callanan & Rosenberger 2015, 322-326).

4 Johtopäätökset

Kirjallisuuskatsauksessani olen käsitellyt pelkoa julkisessa kaupunkitilassa ja uutisoinnin vaikutusta siihen kahden tutkimuskysymyksen kautta: 1. Miten pelko ilmenee julkisessa kaupunkitilassa ja 2. Miten uutisointi vaikuttaa pelon tuottamiseen julkisessa kaupunkitilassa. Kirjallisuuskatsauksessani on siis tarkasteltu mitä tai ketä kaupunkitilassa pelätään, mikä aiheuttaa pelkoa ja millaisia tilallisia seurauksia pelolla on. Lisäksi on tarkasteltu, onko uutisointi yhteydessä kaupunkitilassa koettuun pelkoon ja jos on niin miten.

Pelko ja siitä puhuminen ovat lisääntyneet huomattavasti 2000-luvulle tultaessa ja pelosta on tullut suurempi ongelma kuin siitä mihin pelko kohdistuu. Etenkin rikoksen pelko julkisessa kaupunkitilassa on kasvanut, vaikka rikollisuus itsessään ei ole lisääntynyt. Suomessa pelon kulttuurin synty ajoittuu 1990-luvun tapahtumiin, jolloin pelkoa ja rikoksen pelkoa aiheutti lamasta johtuva yleinen epävarmuus ja työttömyys sekä ajatus siitä, että Neuvostoliiton hajoaminen tuo rikollisuutta idästä.

Erilaiset pelot, kuten rikoksen pelko, ovat usein kaupunkitilaan liitettyjä ilmiöitä. Kaupungit on alun perin rakennettu turvapaikoiksi, suojaamaan ulkopuoliselta uhalta, mutta nykyään niistä on tullut ennemminkin pelon paikkoja, joissa pelonkohteena ovat toiset ihmiset. Julkisessa kaupunkitilassa koettuun pelkoon vaikuttavat jonkin verran yksilön luonne ja henkilökohtaiset kokemukset, mutta pääosin pelko on sosiaalisesti tuotettua, jolloin pelon tunne muodostuu muiden kokemusten kautta. Pelkoa julkisessa kaupunkitilassa aiheuttavat myös tilan ominaisuudet ja ympäristöstä luettavat merkit.

Pelko ilmenee julkisessa kaupunkitilassa erilailla eri ihmisryhmissä. Pelkoon vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa ikä, etninen tausta ja etenkin sukupuoli. Tutkimusten mukaan naiset ja vanhuksen ovat kaikkein pelokkaimpia, vaikka heillä on tilastojen mukaan pienin mahdollisuus joutua rikoksen uhriksi. Sen sijaan nuoret miehet ovat vähiten pelokkaita, vaikka heillä on suurin todennäköisyys joutua rikoksen kohteeksi. Pelon seurauksena lapset, naiset ja vanhukset rajoittavat julkisen tilan käyttöä. Kun tietyt ihmisryhmät välttelevät tiettyjä paikkoja, niistä tulee heille entistä

uhkaavampia. Pelolla on siis tapana uusintaa itse itseään julkisessa kaupunkitilassa. Kun jotain paikkaa vältellään pelon vuoksi, siitä tulee entistä pelottavampi.

Uutisoinnissa on tapahtunut suuria muutoksia 1990-luvulta lähtien, kun informatiivisen ja objektiivisen uutisoinnin merkittäväksi lähtökohdaksi onkin nousseet tunteet ja mielipiteet. Myös uutisten sisältö on muuttunut tunnepitoisemmaksi ja raaemmaksi. Uutisointia on pidetty yhtenä merkittävimpana rikospelkoihin liitettyä tekijänä, sillä rikoksen pelko on noussut samanaikaisesti rikosuutisoinnin lisääntymisen kanssa. Tutkimusten mukaan uutisointi lisää pelkoa ja aktiivisesti uutisia seuraavat ihmiset ovat muita pelokkaampia, mutta toisaalta muita pelokkaammat ihmiset seuraavat aktiivisemmin uutisia. Uutisointia on myös pidetty yhtenä pelon kulttuurin syntyyn vaikuttavana tekijänä, mutta toisaalta pelon kulttuurin on myös ajateltu aiheuttavan pelon ja rikosuutisoinnin kasvua. Lisääntynyt rikosuutisointi ja kasvanut rikollisuuden pelko ovat siis yhteydessä toisiinsa, mutta niiden välinen suhde ei ole täysin yksisuuntaista.

Tutkimukset eivät ole todistaneet, että uutisointi aiheuttaisi pelkoa, mutta sen on todistettu vaikuttavan siihen ja lisäävän sitä. Uutisointi lisää pelkoa molemmissa sukupuolissa, mutta enemmän naisissa, sillä uutisissa naisia kuvataan useimmin uhreina ja miehiä rikoksen tekijöinä, vaikka miehet joutuvat huomattavasti useammin rikoksen kohteeksi. Naisten kuvaaminen uhrina herättää pelkoa muissa naisissa sillä uhrin samankaltaisuuden vuoksi on helppo liittää itsensä tapahtumaan.

Tämän tutkimuksen pohjalta olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimusta siitä, miten koronaepidemian aiheuttama pelko ilmenee julkisessa tilassa ja onko se verranallista jo olemassa olevaan pelkoon, vai onko se aivan uudenlainen ilmiö. Koronan myötä sosiaalinen kanssakäyminen julkisissa tiloissa on vähentynyt huomattavasti ja toisia, julkisessa tilassa liikkuvia ihmisiä, on ruvettu pitämään uhkana, mahdollisena viruksen kantajana. Toisten ihmisten pelkäämisen lisäksi toisten käyttäytymistä on alettu tarkastelemaan ja arvostelemaan. Olisi mielenkiintoista tutkia, johtuuko koronatilanteen aikana koettu pelko liittyen julkisessa tilassa liikkumiseen, siitä että muut ihmiset nähdään mahdollisia taudin kantajina vai siitä, että ihmiset tarkkailevat ja arvostelevat toistensa käytöstä. Koronan myötä myös yleinen epävarmuus ja työttömyys ovat lisääntyneet. Nämä ovat todistetusti pelkoa aiheuttavia tekijöitä. Myös uutisoinnin vaikutusta koronan aikana koettuun pelkoon olisi

mielenkiintoista tutkia, sillä epidemian aikana on uutisoitu paljon viruksen leviämisestä, sen vaarallisuudesta ja kuolleiden määrästä.

5 Lähteet

- Callanan, V. & J.S. Rosenberger. (2015). Media, Gender, and Fear of Crime. *Criminal Justice Review*, 40(3), 322–339.
- Collins, D. & B.M. Shantz. (2009). Public Space, Urban, 388-390. Teoksessa Warf (toim.) *International Encyclopedia of Human Geography*.
- Cresswell T. (2009). *Place a short introduction*. 153 s. Blackwell Puplishing.
- Elden, S. (2009). Space I, 262-267. Teoksessa Warf (toim.) *International Encyclopedia of Human Geography*.
- England, M.R & S. Simon (2010) *Scary cities: urban geographies of fear, difference and belonging, Social & Cultural Geography*.
- Furedi, F. (2007). The only thing we have to fear is the ‘culture of fear’ itself. *American Journal of Sociology*, 32, 231–234.
- Furedi, F. (2018). *How Fear Works: Culture of Fear in the Twenty-First Century*. 320 s. London: Bloomsbury Continuum.
- Haarni, T., M. Karvinen, H. Koskela & S. Tani. (1997). *Tila, paikka ja maisema, Tutki musretkiä uuteen maantieteen*. 285 s. Osuuskunta Vastapaino, Tampere.
- Hollis, M.E., S. Downey, A. del Carmen, S. Downey & R.R. Dobbs. (2017). The relationship between media portrayals and crime: perceptions of fear of crime among citizens. *Crime Prev Community Saf* 19, 46–60.

- Jääskeläinen, J. (2003). Lasten kaupunki. Teoksessa Koskela (toim.), *Avoin kaupunki / suljettu kaupunki: Kirjoituksia urbaanista turvallisuuspolitiikasta*. 105 s. Maantieteen laitos, Helsinki.
- Kivivuori, J., S. Kamppi & M. Smolej. (2002). *Etusivujen väkivalta. Väkivalta iltapäi välehtien etusivuilla, todellisuudessa ja ihmisten peloissa 1980-2000*. 107 s. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Helsinki.
- Koskela, H. (2003). Paikkamielikuvitusta talous maantieteeseen. Turvallisuuskysymykset maantieteen tutkimuskohteena. Teoksessa Hille Koskela (toim.), *Avoin kaupunki / suljettu kaupunki: Kirjoituksia urbaanista turvallisuuspolitiikasta*. 105 s. Maantieteen laitos, Helsinki.
- Koskela, H. (2009a). *Pelkokierre. Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta*. 397 s. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Koskela, H. (2009b). Fear and its others. Teoksessa Smith, S. J., Pain, R., Marston, S. and Jones, J. P. (toim.) *Handbook of Social Geography*. London: Sage, pp. 389–408.
- Kymäläinen, P. (2009). Kaupunkitaide ja julkisen tilan hetkittäiset käytöt. Teoksessa Seija Ridell, Päivi Kymäläinen & Timo Nyysönen (toim.). *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa: Tieteiden välisiä otteita kaupunki-, media- ja vir tuaalituloista*. 407 s. Tampere University Press.
- Mesch, G.S. (2000). *Perceptions of risk, lifestyle activities, and fear of crime*, Deviant Behavior, 21:1, 47-62.
- Mäkipää, L. & T. Möro. (2011). Tunteellisempaa journalismia. Teoksessa Väliiveronen, E. (toim.). *Journalismi murroksessa*. 312 s. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Pain, R. (2000). Place, social relations and the fear of crime: a review. *Progress in Human Geography* 24,3. 365-387 s.
- Pain, R. (2001). Gender, race, age and fear in the city. *Urban Studies* 38: 5-6. 899-913 s.
- Pantti, S. (2011). Tunteellisempaa journalismia. Teoksessa Väliiveronen, E. (toim.). *Journalismi murroksessa*. 312 s. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Puikkonen, P., R. Kauppinen & J. Eskola. (2018). Keitä ne on ne sankarit? Uutisten väkivaltakertomusten sankarit ja konnat lasten silmin. Teoksessa Jari Eskola, Ilona Nikanto & Satu Virtanen (toim.). *Aikamme kasvatusta: vain muutos on pysyvää? – 14 eläytymismenetelmätutkimusta*. 408 s. Tampere University Press.

- Ridell, S., P. Kymäläinen & T. Nyysönen. (2009). Julkinen tila tänään – kuhinaa lomituvilla rajapinnoilla. Teoksessa Seija Ridel, Päivi Kymäläinen & Timo Nyysönen (toim.). *Julksen tilan poetiikkaa ja politiikkaa: Tieteiden välistä otteita kaupunki-, media- ja virtuaalituloista*. 407 s. Tampere University Press.
- Smolej, M. & J. Kivivuori. (2006). The Relation Between Crime News and Fear of Violence. 211-227 s.
- Stanko E.A. (1995). Women, Crime, and Fear. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 539(1), 46–58.
- Tuan, Y-F. (2018). Space and place: The perspective of experience. 9. p. 235 s. University of Minnesota Press.